

JUNAKI SLOVENSKEGA MLADINSKEGA FILMA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtor

Lan Oberžan

Mentorica

Metka Vajdič

Celje, 2014

ZAHVALA

Za pomoč pri nastajanju te raziskovalne naloge se zahvaljujem vsem učencem III. OŠ Celje, ki so sodelovali pri izpolnjevanju moje ankete.

Zahvala gre tudi Mihi Hočvarju in Marcelu Štefančiču, ki sta se odzvala moji prošnji in mi odgovorila na zastavljena vprašanja kljub obilici dela, ki ga imata vsak na svojem področju.

Zahvaljujem se tudi svoji mentorici Metki Vajdič, ki me je pri delu usmerjala.

Največja zahvala pa gre mojim staršem, ki me pri mojem delu podpirajo in mi nesebično pomagajo.

Kazalo vsebine

1	POVZETEK.....	5
2	UVOD	6
2.1	Cilji naloge.....	6
2.2	Hipoteze.....	7
3	SLOVENSKI MLADINSKI FILM (SMF).....	8
3.1	Začetki.....	8
3.2	Obdobje samostojne Slovenije.....	9
3.3	Junaki slovenskega mladinskega filma.....	10
4	STROKOVNI MNENJI O STANJU SMF.....	20
4.1	Intervju z režiserjem Miho Hočvarjem.....	20
4.2	Intervju s filmskim kritikom Marcelom Štefančičem	22
5	ANALIZA REZULTATOV ANKETE	23
6	ZAKLJUČEK.....	33
7	VIRI IN LITERATURA	37
7.1	Pisni viri.....	37
7.2	Spletni viri.....	37
7.3	Viri slik.....	38

Kazalo slik

Slika 1: Gremo mi po svoje	11
Slika 2: Poletje v školjki	13
Slika 3: Kekec.....	14
Slika 4: Sreča na vrvici.....	16
Slika 5: Ne joči, Peter	17
Slika 6: Ko zorijo jagode	18
Slika 7: Miha Hočever	20
Slika 8: Marcel Štefančič	22

Kazalo grafov

Graf 1	25
Graf 2	27
Graf 3	28
Graf 4	29
Graf 5	30
Graf 6	31
Graf 7	32

1 POVZETEK

Leta 2012 sem imel priložnost nastopiti v filmu Gremo mi po svoje 2 kot statist. Zame je bila to zanimiva izkušnja, saj sem tako spoznal sedmo umetnost z drugega vidika. Ker sem dobil vpogled v proces izdelave filma, me je to navdušilo za nadaljnje preučevanje in raziskovanje tega področja. Želel sem raziskati, kako globoko je slovenski mladinski film zasidran v srca mladih in koliko o njem sploh vedo. Splošno znano dejstvo je, da mlade bolj pritegnejo filmi, ki nastajajo v holivudski produkciji in v njih nastopajo slavni igralci, po katerih se zgledujejo. Vprašanje je, ali se jim zdijo tudi boljši.

Namen te naloge je spoznati filme z vidika njihove priljubljenosti in poznavanja vsebine. Osredotočiti sem se želel na slovenske mladinske filme s poudarkom na njihovi zgodbi in junakih. Tako sem zbral nekaj podatkov o produkciji filmov pred in po osamosvojitvi Slovenije in si zastavil nekaj hipotez, ki se bodo izkazale za pravilne ali ne.

Raziskovanje je potekalo s pomočjo anketnega vprašalnika, na katerega je odgovarjalo 168 učencev, in intervjujev z Miho Hočevarjem, režiserjem dveh priljubljenih filmov, in Marcelom Štefančičem, filmskim kritikom, ki sta mimosredovala svoji mnenjio popularnosti slovenskih mladinskih filmov ter tako pomagala pri analizi rezultatov.

2 UVOD

V sedanjem času, sploh v obdobju samostojne Slovenije, se soočamo z nižjo in manj odmevno proizvodnjo filmov. Namen naloge je raziskati, kateri dejavniki so krivi za to z glavnim raziskovalnim vprašanjem: koliko na to vplivajo junaki mladinskih filmov.

Raziskovalna naloga ni bila omejena zgolj na dejanske filmske junake, temveč tudi na vsebino filmov, njihovo priljubljenost in podobnost med njimi.

Želel sem pridobiti mnenje mladostnikov, ki so jim filmi namenjeni in katerih mnenje mi je pomenilo največ. Sestavlil sem anketo z vprašanji, za katere sem menil, da mi bodo pomagali pri hipotezah, ki sem si jih postavil.

Brez mnenja strokovnjakov bi bila naloga pomanjkljiva, zato sem zaprosil za pomoč dva izmed mnogih, ki bi mi lahko pri tem pomagali. Oba poznata problematiko slovenskih filmov, zato sem menil, da jima ne bo težko deliti svojega mnenja o slovenskih mladinskih filmih. Na mojo prošnjo sta se oba prijazno odzvala in odgovorila na nekaj mojih vprašanj.

2.1 Cilji naloge

Pred začetkom raziskave sem si zadal naslednje cilje:

- a) poiskati najbolj priljubljene slovenske mladinske filme
- b) ponovno pogledati filme s poudarkom na preučevanju glavnih junakov
- c) filme primerjati med seboj in poskusiti poiskati podobnosti med junaki
- d) potrditi ali ovreči spodnje hipoteze

2.2 Hipoteze

1. Skoraj vsi imajo doma vsaj en DVD oz. kaseto s slovenskim mladinskim filmom.
2. V vseh uspešnejših slovenskih mladinskih filmih igrajo glavne junake fantje.
3. Tuji mladinski filmi so med mladostniki bolj priljubljeni kot slovenski.
4. Mladi igralci, ki so igrali v slovenskih mladinskih filmih, kasneje niso postali poklicni igralci.
5. Slovenski mladinski filmi so v obdobju samostojne Slovenije zapostavljeni.

2.3 Izbor in predstavitev raziskovalnih metod

V raziskovalni nalogi sem uporabil obstoječo literaturo, ki se navezuje na to področje (Marcel Štefančič: Vodič po slovenskih filmih in Zgodovina slovenskega filma; Stanko Šimenc: Panorama slovenskega filma), ki podaja tako zgodovinski kot kritičen pogled na to tematiko. Nekatere podatke za potrditev hipotez sem pridobil na spletnih straneh Filmskega sklada Slovenije in v podatkih o številu ogledov v kinematografih.

Del raziskovanja bom opravil z anketnim vprašalnikom (<http://www.mojaanketa.si/anketa/423129786/>), namenjenim ciljni skupini gledalcev slovenskih mladinskih filmov. Zaključek in pogled na celotno stvar s strokovnega vidika bom razbral iz intervjuja z Miho Hočevarjem in Marcelom Štefančičem.

3 SLOVENSKI MLADINSKI FILM (SMF)

3.1 Začetki

V povojnem obdobju (po letu 1945) se je začela množična produkcija filmov, posnetih je bilo kar 30 filmov letno. Prvi slovenski mladinski film, Kekec, posnet leta 1953 po zgodbah Josipa Vandota, je tako prvenec na področju sedme umetnost v Sloveniji.

Prvi slovenski profesionalni celovečerni film z naslovom Na svoji zemlji (s prvotnim naslovim V srcu Evrope) smo pridobili leta 1948, ko ga je France Štiglic posnel skupaj s scenaristom Cirilom Kosmačem (zgodba je povzeta po njegovi noveli Očka Orel) in gledališkimi igralci, za katere je bila to povsem nova izkušnja.

Leta 1951 je Jože Gale pod okriljem Triglav filma posnel film po literarni zasnovi Josipa Vandota, Kekec. To je bil prvi slovenski film z mednarodno nagrado, zlatim levom, ki ga je dobil na Beneškem filmskem festivalu. Še danes velja za enega izmed najbolj priljubljenih filmov med domačim občinstvom, najpomembnejše pa je to, da je bil Kekec prvi slovenski mladinski film. Med drugim je bil Kekec na vrhuncu svoje popularnosti predvajan po petih kontinentih sveta.

V letih 1963 in 1968 sta bila posneta še preostala dva filma o Kekcu - Srečno, Kekec ter Kekčeve ukane, ki sta se tudi izkazala za uspešna, prvi pa je bil začetnik barvnega filma v Sloveniji.

Naslednji odmevnejši mladinski film je bil posnet pod taktirko Franceta Štiglica "Ne joči, Peter" (1964), ki se je v zgodovino slovenskega filma vpisal kot eden uspešnejših mladinskih filmov z vojno tematiko in je še danes priljubljen pri mladini.

70- in 80-im letom 20. stoletja bi lahko rekli "zlata leta" slovenskega filma, predvsem mladinskega, saj je bilo v tem obdobju posnetih kar 73 filmov, od tega 10 mladinskih. (Šimenc, 1996).

3.2 Obdobje samostojne Slovenije

V povojnem obdobju (po letu 1945) se je začela množična produkcija filmov, posnetih je bilo kar 30 filmov letno.

Po osamosvojitvi, leta 1991, pa je produkcija vidno upadla in je se je izboljšala šele leta 1995 z ustanovitvijo Filmskega sklada Republike Slovenije, katerega naloga je spodbujanje ustvarjalnosti na področjih, povezanih s filmom in kinematografijo v Sloveniji. V letu 2011 je bila ustanovljena naslednica Filmskega sklada, imenovana Slovenski filmski center.

Čeprav je bil že prvi film, ki je nastal v obdobju samostojnosti, "Babica gre na jug" avtorja Vincija Vogua Anžlovarja, uspešen, smo prvi uspešni slovenski mladinski film lahko gledali šele leta 2010, ko je režiser Miha Hočevar posnel trenutno najbolj gledan slovenski film "Gremo mi po svoje".

Pred tem je bilo predvajanih še veliko filmov, vendar nobeden ni dosegel vidnejšega uspeha. Posnetih je bilo celo 89 filmov, vendar je zaradi pomanjkanja sredstev njihova kvaliteta slabša, tako kot njihova gledanost in priljubljenost. Mnogokrat v zadnjem času pravimo, da je slovenski film v slabem položaju, zapostavljen. Dejstvo pa je, da je v teh razponu 23 let količina filmov vidno večja kot prejšnja desetletja.

Vendar so ti filmi zelo slabo poznani, uspelo je zgolj majhno število filmov.

To je seznam desetih najbolj gledanih filmov, nastalih v obdobju od leta 1991 do 2011 (na seznamu tako še ni filmov "Gremo mi po svoje 2" in "Razredni sovražnik"):

1. Gremo mi po svoje (Miha Hočevar, 2010)
2. Petelinji zajtrk (Marko Naberšnik, 2007)
3. Kajmak in marmelada (Branko Đurić, 2003)
4. Outsider (Andrej Košak, 1997)
5. Zadnja večerja (Vojko Anzeljc, 2001)
6. Babica gre na jug (Vinči Vogue Anžlovar, 1991)
7. V Ieru (Janez Burger, 1999)

8. Porno film (Damjan Kozole, 2000)

9. Nepopisan list (Jane Kavčič, 2000)

10. Jebiga! (Mlha Hočevar, 2000)

(Povzeto po: DejaCrnovič, planetsiol.net)

Iz seznama je razvidno, da je bil samo "Gremo mi po svoje" namenjen mladini. Sicer je bil tudi film "Babica gre na jug" po premiernem predvajanju predstavljen kot mladinski film, vendar mu po tematiki ni tako blizu kot ostali.

3.3 Junaki slovenskega mladinskega filma

Kot je že omenjeno v 2. hipotezi, predpostavljam, da v večini slovenskih mladinskih filmov fantje igrajo glavne vloge. In tudi to, da si je večina zgodb sorodnih (3. hipoteza), saj je zaokrožena vsebina posameznega filma podobna ostalim.

Marcel Štefančič je v intervjuju izjavil, da je večina slovenskih filmov namenjenih mladim, imenujemo pa jih drugače. Večina filmov, razen parih izjem, je namenjena celotnemu občinstvu in to velja tudi za slovenske. Vse je odvisno od posameznikove percepcije na film, saj vsak drugače dojema zgodbo ter avtorjevo sporočilo. Tukaj se torej poraja vprašanje. Katere filme naj predstavljamo kot mladinske? So to filmi, katerih zgodba je nedvoumno namenjena mladim s sporočilom, ki se tiče zgolj njih? Ali pa so to filmi, ki govorijo o mladih in nam podajo predstavo o njihovem načinu življenja?

V tem delu bom opisal karakterne značilnosti glavnih oseb - junakov - in zgodbe slovenskih filmov, ki so jih prav mladostniki (najstniki) izbrali kot njim poznane filme. Med njimi so tudi

takšni, ki v svojem opisu niso kvalificirani kot mladinski, ampak konec koncev so to filmi, ki so, gledano s strani mladine, mladinski.

Ti filmi so:

- Gremo mi po svoje 1. in 2. del
- Sreča na vrvici
- Poletje v školjki 1. in 2. del
- Kekec (celotna trilogija)
- Ne joči, Peter
- Ko zorijo jagode
- Učna leta izumitelja Polža
- Razredni sovražnik
- Babica gre na jug
- To so gadi
- Pastirci

Gremo mi po svoje 1. in 2. del:

Glavne vloge - junaki:

- Aleks (Tadej Koren Šmid)
- Zaspenc (Jure Kreft)
- Jaka (Matevž Štular)

Stranske vloge:

- Starešina (Jure Zrnec)
- Šefe (Tadej Toš)

Slika 1: Prizor iz filma Gremo mi po svoje

Opis junakov

Aleks je nedvomno glavna oseba znotraj trojice junakov. Je priljubljen povprečen najstnik, ki v zgodbi predstavlja najpogumnejšega in karizmatičnega najstnika. Priljubljen je pri tako občinstvu kot tudi med filmskimi liki.

Zaspanc je, kot že njegov vzdevek pove, rahlo zmeden in neroden tabornik.

Jaka, sin starešine, je med prijatelji pod zaščito očeta, zato vsak trenutek išče možnost, da bi mu nasprotoval.

Skupaj predstavljajo junaško, na trenutke smešno in uporniško skupino najstnikov.

Zgodba

V 1. delu filma Gremo mi po svoje nastopata dva tabora. Prvi tabor, taborniški, ki ga povečini sestavljajo fantje pod vodstvom starešine, nasprotuje drugemu taboru, športnemu društvu deklet. Skozi film uprizarjajo komične zaplete, zgodba pa se osredotoči na trojico fantov, ki odidejo po svoje med bivakiranjem. V 2. delu filma je zgodba sorodna, saj jo spet sestavljata dva tabora, tokrat se že znanemu pridruži štajerski tabor. Med njima poteka rivalstvo, dokler ne pride inšpektorica, ki stvari obrne na glavo, takrat pa taborniki združijo moči v upanju na njenčimprejšnji odhod. Medtem jim pobegne skupina "malčkov", ki so se odločili iti po svoje.

Poletje v školjki 1. in 2. del:

Glavne osebe - junaki:

- Tomaž (David Sluga)
- Milena (Kaja Štiglic)

Stranske osebe:

- Tomaževi prijatelji
- skupina fantov iz Portoroža
- mornar Luka

Slika 2: Prizor iz filma *Poletje v školjki*

Opis junaka

Tomaž je najstniški fant, ki živi v Piranu. Je lahkomišeln, pogumen in zabaven. Med svojimi prijatelji igra vodjo.

Zgodba

Med poletjem v Piranu uganjata norčije dve skupini fantov - ena iz Pirana ter ena iz Portoroža. Tomaž, vodja piranske skupine, se zaljubi v novo punco Mileno, medtem pa staremu mornarju Luki neznani motoristi kradejo školjke, zato na koncu fantje združijo moči in ustavijo kriminalce. V 2. delu se zgodba odvija v Ljubljani....

Trilogija filmov o Kekcu***Kekec (1951):***

Glavna vloga - junak:

- Kekec (Matija Barl)

Stranske vloge:

- Rožle (Jože Mlakar)
- Mojca (Zdenka Logar)

Srečno, Kekec! (1963):

Glavna vloga - junak:

- Kekec (Velimir Gjurin)

Stranske vloge:

- Mojca (Blanka Florjanc)
- Rožle (Martin Mele)
- Pehta (Ruša Bojc)

Kekčeve ukane (1968):

Glavna vloga - junak:

- Kekec (Zlatko Krasnič)

Stranske vloge:

- Rožle (Boris Ivanovski)
- Mojca (Jasna Krofak)

Slika 3: Matija Barl v vlogi Kekca – 1951

Opis junaka

Je hraber gorski pastir in prijazen fantič. Je bister in prebrisan, kar dokaže, ko ukane hudobneža Bedanca. Drugim fantom predstavlja ideal, je karizmatičen in samozavesten.

Zgodba

1. del - Kekec

Bedanec je gorski lovec, ki ima deklico Mojco. Kekec, pastir, ki prijateljuje s prijaznim starcem Kosobrinom, nekega dne tudi sam postane žrtev zlobneža Bedanca. Ta ga ujame, a ga Kekec bistro ukani s sovjmskovikanjem. Na koncu ga prežene in gaprisili, da se nikoliveč ne vrne v tekraje.

2. del - Srečno, Kekec:

Po vasi se širijo govorice, da v gorah živi ženska, po imenu Pehta, ki ugrablja otroke. Kekec si želi najti zdravilo za slepo prijateljico Mojco. V poskusu, da bi ga vzel Pehti, ga ta ujame. S svojimi prebrisanimi triki uspe prepričati žensko, da dobi zdravilo, s katerim kasneje pozdravi Mojco.

3. del - Kekčeve ukane:

V zgodbi se zopet pojavi Bedanec, tokrat ujame Rožleta in Brinclja. Kekec se ju odpravi rešiti in Bedanca spet ukane s svojo bistrostjo in pogumom. Tokrat se zlobnež ujame v lastno past.

Sreča na vrvici:

Glavne osebe - junaki:

- Matic (Matjaž Gruden)
- pes Jakob

Stranske osebe:

- Rok (Nino de Gleria)
- Matičeva mama (Lidija Kozlovič)

Zgodba

Deček Matic sam živi z mamo v Ljubljani. Med prijatelji ni ravno priljubljen, počuti se osamljenega. Stvari se začnejo obračati na bolje, ko se spoprijatelji z dečkom Rokom, kasneje pa ga povabijo k sodelovanju v filmu. Tam igra glavno vlogo pes Jakob. Matic se s psom zbliža, na koncu pa mu ga celo podarijo. A doma Jakob povzroča težav, zato se ga hoče Matičeva mati znebiti. Na koncu mora deček uporabiti vse svoje sposobnosti in zvijače, da dobi psa nazaj.

Slika 4: Matic in Jakob - Sreča na vrvici

Ne joči, Peter:

Glavne osebe - junaki:

- Peter (Bogdan Lubej)
- Lovro (Bert Sotlar)
- Dane (Lojze Rozman)

Stranske osebe:

- kapetan Brina (Majda Potokar)

Opis junaka

Peter je sirota, majhen deček, ki veliko joka in uganja norčije. Zaradi svoje starosti se še ne zaveda realnega položaja, ki je vse prej kot prijeten.

Zgodba

Minerja Lovro in Dane dobita nalogo, da odpeljeta tri vojne sirote na osvobojeno ozemlje. Najmlajši med njimi, Peter, je še majhen deček, ki v filmu poskrbi za večino smešnih in komičnih prizorov.

Slika5: Prizor iz filma Ne joči, Peter

Ko zorijo jagode

Glavna oseba - junakinja:

- Jagoda Kopriva (Irena Kranjc)

Stranske osebe:

- Nejc (Roman Goršič)

- Dragi (Metod Pevec)

Opis junakinje

Jagoda je najstnica, ki se v filmu sooči s svojo prvo ljubeznijo. Je plaha, vendar zaživi ob dejstvu, da ima starejšega fanta, ki jo povede na pot ljubezni.

Zgodba

Jagoda je v Ljubljani živeča osnovnošolka, ki se zagleda v starejšega fanta Dragija. To prizadene njenega prijatelja Nejca, ki v žalosti ter luči Ireninega in očetovega zavračanja poskuša narediti celo samomor.

Na koncu se izkaže, da je Dragi želel zgolj najstniško ljubezen.

Slika 6: Plakat za film Ko zorijo jagode

Učna leta izumitelja Polža:

Glavna oseba - junak:

- Jani - Polž (Miha Petrovčič)

Stranske osebe:

- Hojka (Tanja Vrenk)

- Fitipaldi (Bogdan Zupan)

Opis glavnega junaka

Jani je nadarjen in pameten učenec. Prijatelji ga kličejo Polž, ne želi biti v središču pozornosti, živi za svoje znanstvene poskuse.

Zgodba

Jani oz. Polž skupaj z mlajšim bratom živi v Ljubljani. Svoj čas preživlja z izdelovanjem poskusov, s katerimi namerava pridobiti korist iz ultrazvočnega valovanja.

Vanj se zagledata dve puncici - Hojka in Violeta. Ob strani pa mu stojita prijatelj Fitipaldi in mlajši brat Luka.

4 STROKOVNI MNENJI O STANJU SMF

Ko sem brskal po literaturi in spletnih straneh, da bi našel že obstoječe gradivo o mladinskih filmih, sem večkrat naletel na imeni Mihe Hočevarja, ki je režiral zadnja dva mladinska filma pri nas, in Marcela Štefančiča, ki je znan slovenski filmski kritik. Zanimalo me je, kakšno mnenje imata o trenutnem stanju mladinskega filma pri nas, zato sem jima na elektronsko pošto poslal vprašanja s prošnjo, da mi nanje odgovorita. Na moje veliko veselje sta se mi kmalu oglasila s svojimi odgovori. Z njimi bom lahko tudi podkrepil svoje hipoteze, saj sta oba velika strokovnjaka, vsak na svojem področju. Z dr. Samom Rugljem pa sem se dogovoril, da lahko njegove misli, ki jih je že ubesedil v številnih intervjujih in so objavljeni na spletnih straneh, uporabim za potrebe svoje naloge.

4.1 Intervju z režiserjem Miho Hočevarjem

Oba vaša najnovejša filma, *Gremo mi po svoje* in *Gremo mi po svoje 2*, sta precej priljubljena. Zakaj menite, da sta tako izstopala iz množice ostalih slovenskih filmov?

Ja, lahko bi rekli, da pač primanjkuje tovrstnih filmov, sploh v domačem jeziku, namenjenih mladostnikom in otrokom. Pa tudi sproščenosti in humorja je malo.

Slika 7: Miha Hočevar

Sami ste napisali scenarij za oba dela. Ali ste pred tem iskali primerne scenarije ali sta bili to zgodbi, ki sta že dlje časa zoreli v vaši glavi?

Ideja za film s taborniško tematiko je nastala nekje leta 2004, seveda je nekaj časa preteklo, preden smo uspeli posneti prvi del. Drugi del pa je logična posledica uspeha prvega dela. Gledalci so želeli nadaljevanje, mi smo imeli še dovolj idej...

Zakaj ste obakrat izbrali moške glavne igralce?

Sam sem bil tabornik in tako fantovski del zgodbe deloma temelji na mojih izkušnjah in spominih. Ker sem moškega spola, mi je pač lažje razmišljati s tega zornega kota. In tudi nezreli odrasli moški (kakršni sem nekako tudi sam), se mi zdijo primerno zabavni liki za film.

Nameravate posneti še tretji del?

Nikoli ne reci nikoli, pravijo. Sicer pa dvomim, morda čez nekaj let.

Koliko časa traja snemanje filma?

Najprej je treba napisati scenarij, zbrati denarna sredstva, zbobnati primerno ekipo, izbrati igralce preko avdicij...Sledi nekaj mesecev priprav, 40 snemalnih dni na terenu, nekaj mesecev montaže slike in zvoka, glasba, promocija, premiere...Vse skupaj traja najmanj dve leti.

Oba filma nista vaša edina filma, ki ste ju posneli. Ostali so bili namenjeni starejšemu občinstvu. Raje snemate z mladimi ali z že uveljavljenimi igralci?

Odvisno, če so talentirani za filmsko igro, je povsem vseeno, ne delam razlik.

Ali ste predvidevali, da bo film s taborniško temo tako priljubljen?

Zdelo se nam je, da bo zabavno in atraktivno, saj se dogaja v naravi, med taborniki obstaja določen red, ki omogoča zaplete z avtoriteto, disciplino in podobno, lahko smo imeli več junakov in junakinj in s tem več dinamike.

Zakaj je položaj slovenskih mladinskih filmov v samostojni Sloveniji tako slab? Se bo v prihodnjih letih izboljšal, kje in kdaj se bo zgodila ta prelomnica?

Filmarji se že leta trudimo, da bi se razmere v celotni kinematografiji izboljšale. Stalno poudarjamo, kako bistven pomen imajo filmi, namenjeni mladim. Žal pa se slovenski film vedno znova odriva na stranski tir ali pa kar na trg, snema se premalo. Upamo, da se bodo razmere v prihodnje spremenile.

Pri mladini so dandanes bolj priljubljeni tuji mladinski filmi. Kateri so po vašem mnenju vzroki za to?

GMPS je sicer absolutno posekal tujo konkurenco, ampak gre seveda za izjemo. Tuji filmi so bogati, imajo nekaj desetkrat višje proračune kot naši, gigantsko promocijo, spektakularne posebne efekte in podobno.

Koga bi v sedanjem času lahko imenovali "junak"? Ali so junaki igralci, vloge, ki jih igrajo, režiserji... ?

Ah, ne vem. Recimo, da so junaki tisti, ki se kljub oviram ali pomanjkanju trudijo narediti ta svet boljši in pravičnejši za vse.

4.2 Intervju s filmskim kritikom Marcelom Štefančičem

Zakaj v večini SMF nastopajo fantje?

Ker filme v glavnem snemajo fantje.

Ali bi se priljubljenost in gledanost spremenila, če bi bilo drugače (mešano, več ženskih vlog)?

Gledanost bi se povečala, ker bi v kino prišlo več punc – tja, kjer so punce, pa vedno pridejo tudi fantje.

Slika 8: Marcel Štefančič

Zakaj je v obdobju samostojne Slovenije nastalo tako malo slovenskih mladinskih filmov?

V Sloveniji so bili mladinski filmi vedno namenjeni vsem, starim in mladim – kot Spielbergovi filmi. Hollywood v glavnem snema mladinske filme, le da jim ne reče mladinski. Kar velja tudi za slovenske filme: večina jih je mladinskih, le da jim ne rečejo mladinski.

Ali lahko pričakujemo spremembe glede SMF?

Starši naj otroke pošljejo gledat tudi druge filme, ne le eksplicitno mladinske, pa bo več mladinskih filmov.

Kateri SMF je vam najljubši? Zakaj?

Maškarada. Raj za mularijo! Če bi jo le smela gledati. Bolj hvaležne, bolj ciljne in bolj idealne publike, kot je mularija, si za ta erotikon ne znam predstavljati.

Gremo mi po svoje je najbolj gledan SMF. Lani je bilo predvajano nadaljevanje. Kakšno je vaše osebno mnenje glede teh dveh filmov? So pohvale in kritike upravičene?

Ker sta bil filma zelo gledana, ju je treba hvaliti – ker podcenjujeta svojo publiko, pa ju je treba karati.

5 ANALIZA REZULTATOV ANKETE

S spletnim anketnim vprašalnikom, na katerega je odgovorilo 168 mladostnikov, od katerih je večina učencev III. OŠ v Celju, sem dobil zelene odgovore, le pri peti hipotezi sem pridobil odgovor iz spletnih virov. Nekatere hipoteze so se potrdile, nekatere pa so bile ovržene. Natančneje bom to predstavil v zaključku.

Povzetek rezultatov anketnega vprašalnika (<http://www.mojaanketa.si/anketa/423129786/>)

Vsi udeleženci:	168
Moški:	78
Ženske:	90
Povprečna starost:	14,9 let

1. Katere slovenske mladinske filme poznaš?

Vprašanje je bilo odprtega tipa in je dopuščalo poljuben odgovor, zato je razlika pri količini odgovorov in njihovi pestrosti precej velika. Po pogostnosti odgovorov pa so se razvrstili takole:

1. Gremo mi po svoje 2
2. Gremo mi po svoje
3. Kekec (filma "Srečno, Kekec" in "Kekčeve ukane" sta bila redko omenjena)

4. Poletje v školjki (nadaljevanje tega je bilo tudi redko kdaj omenjeno)
5. Sreča na vrvi
6. Ne joči, Peter
7. Ko zorijo jagode
8. Ostali

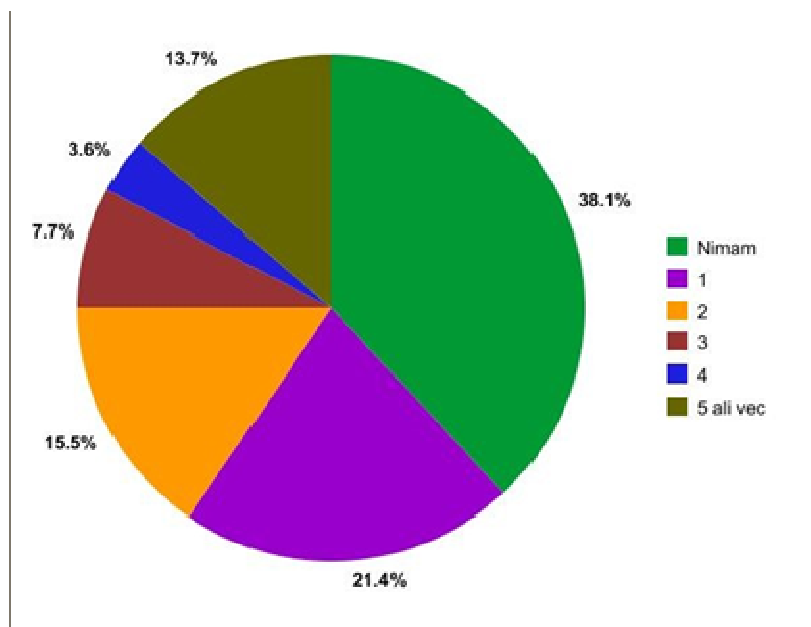
Med rezultati je so bili večkrat omenjeni tudi naslednji filmi, ki pa uradno niso uvrščeni med mladinske filme:

- Moj ata, socialistični kulak
- Na svoji zemlji
- To so gadi (ni tipičen slovenski mladinski film, čeprav v njem nastopajo mladi)
- Babica gre na jug (ni tipičen slovenski mladinski film)

Povzetek:

Iz odgovorov lahko razberemo, da večina mladostnikov pozna novejše mladinske filme (GMPS, GMPS 2), saj so jim po tematiki bližje, poleg tega pa je bil ogled teh dveh filmov organiziran tudi s strani šole.

Med bolj poznane spada, seveda, tudi Kekec, katerega nekateri štejejo za najbolj prepoznaven slovenski film, zato je bil takšen odgovor pričakovan. Ostali filmi, ki so se izkazali za priljubljene, so prav tako iz preteklega stoletja, kar je verjetno posledica vpliva ožje javnosti (staršev, šole...) na ogled le-teh.

2. Ali imaš doma DVD oz. kaseto s slovenskim mladinskim filmom?

Večinski odgovor (38,1% oz. 64 anketirancev) na drugo vprašanje je bil, da doma nimajo nobenega. Sledil mu je odgovor s 36-imi glasovi oz. 21,4%, ki zajema tiste z enim DVD-jem ali kaseto.

Da imajo doma 2, je odgovorilo 26 anketirancev (15,5%). 23 anketirancev (13,7%) pa doma poseduje 5 ali več DVD-jev oz. kaset s slovenskimi mladinskimi filmi.

Za tri filme v svoji lasti s je opredelilo 7,7 % (13 anketirancev), za štiri pa 3,6 % (6 anketirancev).

Iz rezultatov je razvidno, da si večina mladostnikov ne lasti DVD-ja ali kasete s slovenskim mladinskim filmom. Pomemben dejavnik, ki ga je vredno upoštevati, pa je ta, da zapisi na DVD-jih in CD-jih niso več tako zastopani in moderni kot v preteklih letih, prav tako pa je možno, da so si anketiranci pogledali oziroma naložili prej omenjeno zvrst filmov na računalnik.

Del vprašanja, ki omenja kompaktne kasete, ki danes niso več v uporabi, oz. jih uporabljamo zgolj poredko, je dopuščal odgovor, da ima anketiranec doma starejše zapise filmov, predvidoma v lasti njihovih staršev.

Povzetek:

Večina mladostnikov doma nima DVD-ja s slovenskim mladinskim filmom, tisti, ki ga pa imajo, pa večinoma samo enega ali dva - predpostavljamo, da njihovega najljubšega, najbolj smešnega, zanimivega...

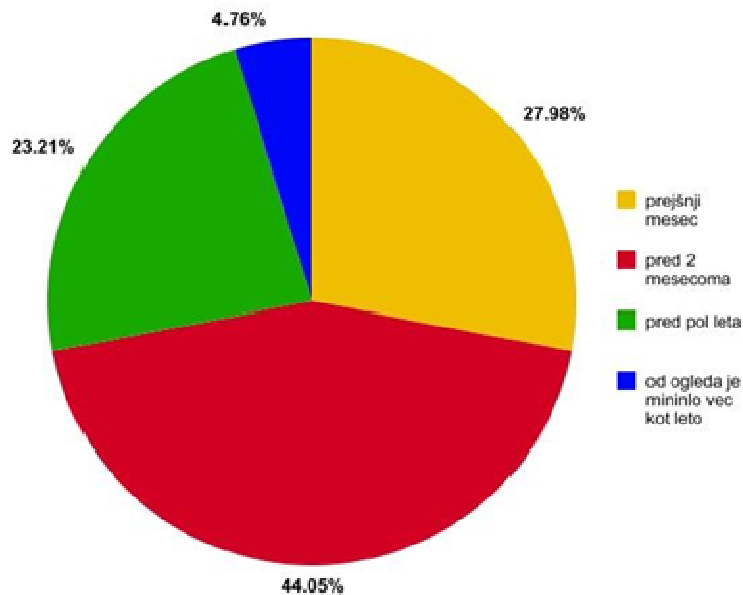
Tisti, ki si jih lastijo pet ali več, so verjetno ljubitelji filmov in imajo tako otroci kot starši obsežno zbirko.

ZRSS je objavil seznam slovenskih filmov na DVD-jih, iz katerega je razvidno, da je zgolj 20 slovenskih filmov dostopnih v tej obliki, od tega samo 8 mladinskih.

3. Kdaj si si nazadnje ogledal/a slovenski mladinski film?

Možni odgovori so bili:

- prejšnji mesec
- pred dvema mesecema
- pred pol leta
- od ogleda je minilo že več kot leto dni

Odgovori so bili razporejeni takole: prejšnji mesec si je film ogledalo 47 ljudi (28 %), pred dvema mesecema 74 ljudi (44 %), pred pol leta 39 ljudi (23,2 %), da je od njihovega zadnjega ogleda kakega slovenskega mladinskega filma minilo že več leto dni, je priznalo 8 ljudi (4,8%).

Povzetek:

Najbolj zastopan odgovor je bil, da si je večina anketirancev ogledala enega izmed slovenskih mladinskih filmov pred približno dvema mesecema. Predpostavljamo lahko, da je bil to film Gremo mi po svoje 2, saj je bil predvajan v kinematografih v tem obdobju. Kar 47 ljudi si je pred približno enim mesecem ogledalo takšen film, kar lahko upoštevamo kot redno gledanje slovenskih mladinskih filmov ali pa tudi pozen (oz. že drugi) ogled filma GMPS 2, ki je bil takrat še predvajan.

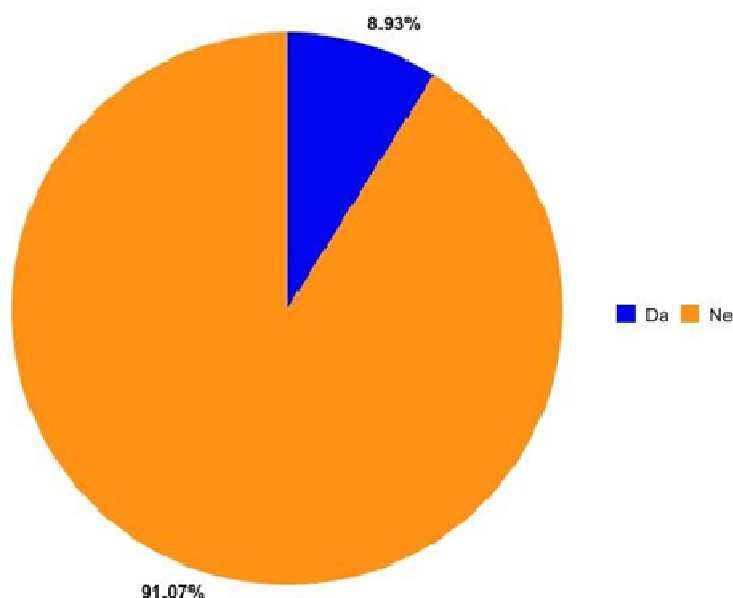
Odgovore tistih, ki si naj bi ogledali SMF pred enim letom oz. več, ne moremo v celoti upoštevati, saj je že pri prvem vprašanju (Koliko slovenskih mladinskih filmov poznaš?) prišlo do nerazumevanj in do neveljavnih odgovorov.

4. Kateri film je bil to?

V večini primerov je bil omenjen film *Gremo mi po svoje 2* (95,2 %). Menim, da se vzrok za to skriva v dejstvu, da je bil namenjen osnovnošolski mladini, film *Razredni sovražnikje* izbralo le 8 anketirancev (4,8 %). Slednji je bil primernejši za srednješolsko mladino, tako da lahko predvidevam, da so bili pobudniki za ogled starejši – bratje, sestre ali starši.

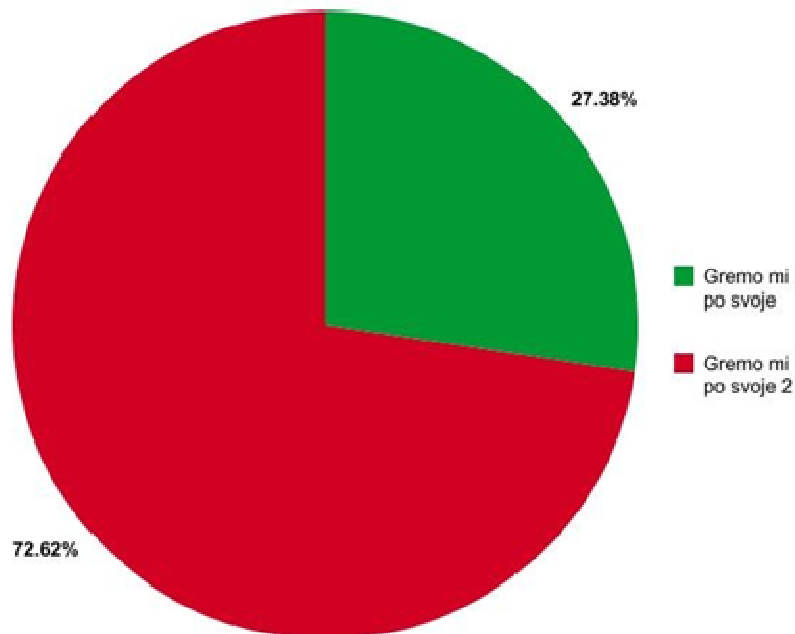
5. Oktobra 2010 je bil premierno predvajan film *Gremo mi po svoje*, septembra preteklega leta pa nadaljevanje, *Gremo mi po svoje 2*. Ali si si ogledal/a oba dela?

Izmed 168-ih anketirancev jih je 153 (91,1%) potrdilo, da so si ogledali oba filma, 15 (8,9%) pa je to zanikalo.

Glavni razlog za tako množičen pritrdilni odgovor je verjetno ta, da so šole organizirale ogled obeh filmov.

6. Kateri izmed teh dveh filmov ti je bil bolj všeč? Zakaj?

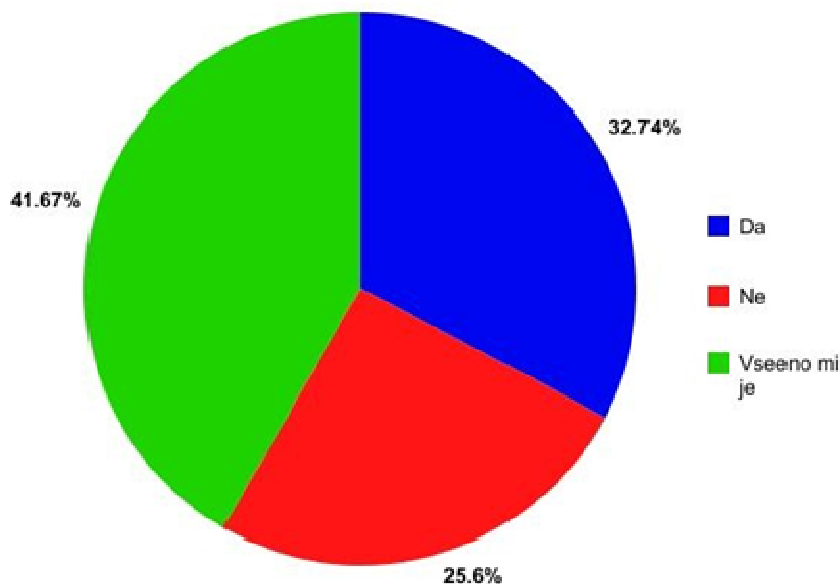

Kar 122 anketirancev izmed 168 si je izbralo film Gremo mi po svoje 2 za ljubšega.

7. Zakaj?

Navajali so zelo različne vzroke, najpogostejši so bili naslednji:

- boljša igralska zasedba (Tadej Toš in nabor statistov iz vse Slovenije)
- preplet več zgodb
- izvirnejši humor
- modernejši

8. Ali se strinjaš s tem, da glavno vlogo v večini slovenskih mladinskih filmov igrajo moški?

Največ, 70 anketirancev (41,7%), je odgovorilo, da jim za to ni mar oziroma temu sploh niso posvečali posebne pozornosti. Kar 55 ljudi (32,7%) je to opazilo, 43 ljudi (25,6%) pa ne.

9. Zakaj?

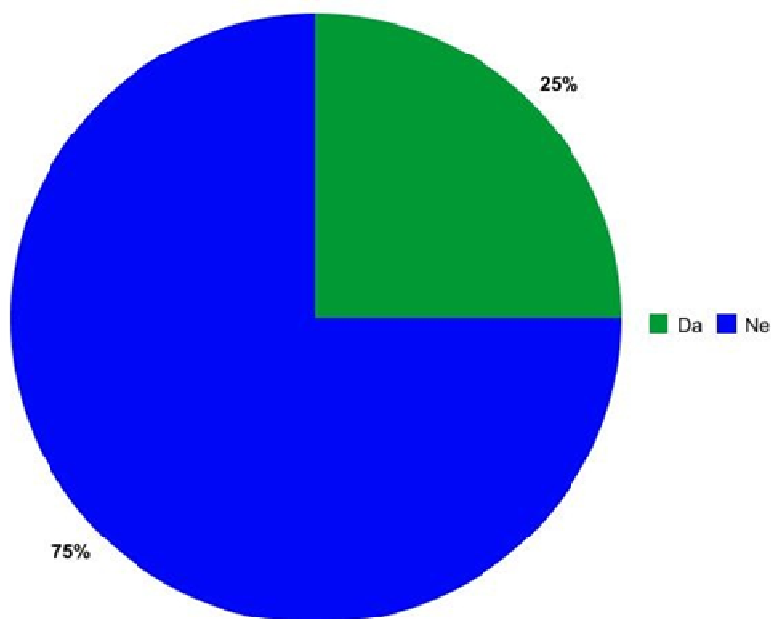
Pri tem vprašanju je bilo veliko različnih odgovorov, ki so se nanašali na superiornost moškega in posledično inferiornost ženskega spola, da sem se odločil, da odgovorov ne upoštevam, saj sem predvideval, da niso bili mišljeni resno.

Povzetek:

Večina anketirancev se je odločila za odgovor "vseeno mi je", kar naj bi v tem primeru predstavljalo nevtralnost pri odgovoru, vendar je, sodeč po pojasnilih, ta odgovor bil izbran kot najmanj zahteven oz. so se s tem izognili opredelitvi.

Več kot 10 utemeljitev za "da", tolikšna je tudi razlika med skupnimi glasovi, je bilo spornih, anketiranci niso bili resni, odgovori so vsebovali seksistična pojasnila in pripombe. Tega ne gre jemati resno sploh zato, ker so to napisali 11-15-letniki. Takšni odgovori so se pojavljali tudi pri tistih, ki so izbrali "ne", zato je ta del anketnega vprašalnika nekoristen. Je pa dober odraz mladih in njihove bralne pismenosti, saj imam občutek, da so izbirali tiste odgovore, ki jim jih ni bilo potrebno utemeljevati in zapisati svojega mnenja.

10. Ali si mnenja, da bi gledanost slovenskih filmov padla, če bi v njih nastopale večinoma punce?

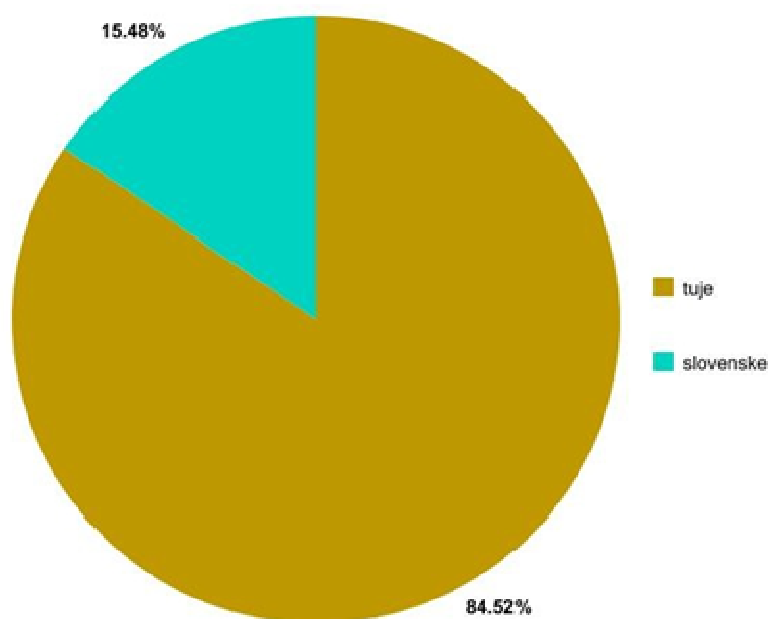

Glede na večinski pritrdilni odgovor (75 %) bi lahko sklepali, da bi gledanost padla. Vendar odgovorov raje ne bi jemal preveč resno, saj lahko kažejo na to, da so se gledalci navadili gledati fante kot glavne junake in jih deklishe teme ne bi toliko zanimale.

11. Zakaj?

Tukaj so kot odgovore nanizali nekaj odgovorov, ki so predvsem naklonjeni fantom in njihovi nagajivosti, ki jim pristoji in naj tako, kot je stanje pri SMF, tudi ostane.

12. Ali rajši gledaš tuje ali slovenske mladinske filme?

Za tuje filme se je raje odločilo 142 anketirancev (84,5%), slovenskepa raje pogleda 26 anketirancev (15,5%).

Povzetek:

Iz zadnjega vprašanja je razvidno, da so filmi tuje produkcije nedvomno bolj priljubljeni kot slovenski, kar pa ni presenečenje, saj so finančna sredstva, vložena v njih, bistveno večja kot naša. Z večjim proračunom in posledično boljšimi posebnimi efekti, promocijo in z naborom profesionalnih igralcev pa tako zlahka osvojijo domače in tuje mladostnike.

6 ZAKLJUČEK

1. hipoteza: Skoraj vsi anketiranci imajo doma vsaj en DVD ali kaseto s SMF.

Pričujoča hipoteza se je izkazala za nepravilno, saj je kar 38,1% anketirancev (64 od 168 ljudi) to trditev zanikalo.

Pomembni dejavniki, ki ji pa moramo upoštevati, pa so sledeči: tudi če si anketiranci ne lastijo nobenega DVD-ja s SMF, potem to še ne pomeni, da si ga tudi niso večkrat ogledali. Kot vemo, so danes filmi dostopni tudi na internetu, tako legalno kot tudi ilegalno. Med legalne strani, kjer si lahko ogledamo filme, je npr. voyo.si.

2. hipoteza: V večini uspešnejših slovenskih mladinskih filmih igrajo glavne junake fantje.

Ta hipoteza se je izkazala za pravilno.

Od 15-ih filmov, ki so jih mladi v anketnem vprašalniku določili kot mladinske, jih je kar 10 takšnih, v katerih v glavnih vlogah igrajo fantje. Samo eden je takšen, v katerem dekleta igra glavno vlogo - Ko zorijo jagode (fantje, dekleta so igralci, približno iste starosti kot občinstvo).

V ostalih filmih (3) v glavnih vlogah večinoma nastopajo odrasli, oz. otroški del vloge na pride do izraza (npr. Ne joči, Peter).

3. hipoteza: Mladi raje gledajo tuje kot domače mladinske filme.

Tudi ta hipoteza je pravilna. Mladi so v anketnem vprašalniku večinsko izbrali odgovor, ki zagovarja tuje filme. To seveda ni nobeno presenečenje, saj so tako med mladimi kot tudi med starejšimi tuji filmi (večinoma ameriški in britanski) bolj priljubljeni. Ta odločitev je bila kar 84%. Z veliko večjo in obširnejšo produkcijo in posledično boljšimi izdelki zlahka pritegnejo širše množice. Miha Hočevar je dejal, da glede na sredstva, ki jih v tujini namenjajo za filmsko produkcijo, ne moremo biti konkurenčni z našimi finančnimi zmožnostmi.

4. hipoteza: Glavni igralci, ki so igrali v slovenskih mladinskih filmih kot mladoletni, kasneje niso postali uspešni na filmskem področju.

Tudi 4. hipoteza je potrjena.

Matija Barl je svojo igralsko pot začel pri 11-ih letih, ko je nastopil v enem izmed najbolj znanih slovenskih filmov - Kekcu. Na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani je študiral dramaturgijo, leta 1962 pa se je preselil v Nemčijo, kjer je delal kot samostojen filmski producent, prevajalec in občasno tudi kot igralec. Njegovi uspešnejši filmi, kjer je nastopil kot igralec, so: Kekec (1951), Dobri stari pianino (1958), SchwarzundweißwieTageundNächte (1987).

Velemir Gjurin, ki je leta 1963 nastopil kot drugi Kekec, je pred tem (1960, 1961) je nastopil še v treh slovenskih filmih, kjer pa je imel manjšo vlogo. Diplomiral je iz slovenščine in angleščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Tam je sedaj tudi zaposlen.

Zlatko Krasnič, ki je nastopil v zadnjem delu Kekčeve trilogije v naslovni vlogi, se v kasnejših letih ni nikoli več odločil za igranje v filmih, izšolal se je za agronoma.

Matjaž Gruden je nastopil v filmu Sreča na vrhovi, ki so ga leta 1977 posneli po knjigi Vitana Mala. Po svojem prvi igralski izkušnji je nastopil še v filmu Učna leta izumitelja Polža, vendar v manjši vlogi.

Tudi David Sluga, ki je zaslovel z upodobitvijo Tomaža v filmih Poletje v Školjki in v nadaljevanju, se s filmom v poznejših letih ni ukvarjal, sedaj dela kot odvetnik.

Kaja Štiglic, hčerka režiserja Tuga Štiglica, ki je prav tako nastopila v obeh delih Poletja v školjki, ima sedaj plesno kariero v Združenih državah Amerike.

Marko Miklavič, ki je uspel z nadaljevanko Čisto prvi gusar (1987), kot igralec kasneje ni nastopal, sedaj dela kot športni novinar.

Irena Kranjc je nastopala v glavni vlogi v filmu Ko zorijo jagode. V svoji karieri je nastopala v štirih filmih, od leta 1978 pa do leta 1982, kasneje s z igranjem v filmih ni več ukvarjala.

(Dostopno na: http://www.siol.net/scena/film/fokus/2011/09/kje_so_zvezdniki_otroskih_in_mladinskih_filmov_v.aspx)

5. hipoteza: Slovenski mladinski filmi so v obdobju samostojne Slovenije postali zapostavljeni.

Tudi ta hipoteza se je po raziskovanju in trditvah Mihe Hočevarja in Marcela Štefančiča izkazala za pravilno, čeprav je produkcija zelo obširna. Dejstvo je, da mladinskemu filmu v Sloveniji posvečamo premalo sredstev in truda. Kljub ustanovitvi Slovenskega filmskega centra smo prvi pravi SMF dobili šele leta 2010. Seveda pa so poskusi nastajali že prej. Kar nekaj je takšnih filmov, ki so nekakšni približki mladinskim filmom. Govorijo o mladini, sicer malo starejši, aktualni temi ipd. Vendar jih pa današnja mladina ne pozna.

V zadnjih letih pa stvari nakazujejo na to, da se situacija obrača na bolje. Od leta 2010 do leta 2013 so bili predvajani trije SMF. To so: GMPS, GMPS 2 in Razredni sovražnik. Slednji je bil kandidat za nominacijo za oskarja.

S to raziskovalno nalogo sem želel pridobiti poglobljen pogled na to, kakšno je stanje slovenskega mladinskega filma in kakšni so resnični junaki slovenskega mladinskega filma. Hipoteze, ki sem si jih postavil, so mi pomagale pri smereh raziskovanja. Zadovoljen sem, da je poznavanje stanja na dokaj zavidljivi ravni, želel pa bi pokukati še v zakulisje izbire scenarijev in filmov in spoznati še vse tiste nevidne junake, zaradi katerih naši filmi sploh ugledajo luč sveta.

To bi lahko bila tema za še kakšno raziskovalno nalogo. Želim si, da bi bilo uspešnih slovenskih filmov čim več, da bi jih ljudje z veseljem pričakovali in potem tudi gledali s ponosom. Skozi zgodovino smo pokazali, da to znamo in zmoremo in verjamem, da bo prihodnost slovenskega mladinskega filma svetla.

7 VIRI IN LITERATURA

7.1 Pisnivi

1. Štefančič, M.: Ali bi ta film vzeli na samotni otok?: vodič po slovenskih filmih. Ljubljana: Fun, 1998 (Schwarz)
2. Šimenc, S.: Panorama slovenskega filma [ob 100-letnici prve filmske predstave na Slovenskem] / [[besedilo in] izbor fotografij] Stanko Šimenc. 1. izdaja. Ljubljana : DZS, 1996 (Ljubljana: Dan)

7.2 Spletnivi

1. <http://gmps.si>, 11. 2. 2014
2. <http://orglv.blog.arnes.si/kekceve-ukane/>, 11.2. 2014
3. <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=47717>, 11. 2. 2014
4. <http://www.delo.si/kultura/film/je-sel-slovenski-mladinski-film-po-svoje.html>, 11. 2. 2014
5. http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_slovenskih_filmov, 11. 2. 2014
6. http://www.siol.net/scena/film/fokus/2011/09/kje_so_zvezdniki_otroskih_in_mladinskih_filmov.aspx, 12. 2. 2014
7. http://www.film-center.si/filmska_produkcija, 12. 2. 2014
8. <http://www.dnevnik.si/objektiv/lestvica/najbolj-gledani-slovenski-filmi-po-osamosvojitvi>, 12. 2. 2014
9. <http://www.mladina.si/153583/kdo-naj-financira-slovenski-film/>, 12. 2. 2014
10. http://www.bukla.si/?action=clanki&cat_id=3&limit=12, 12. 2. 2014
11. <http://www.delo.si/kultura/film/je-sel-slovenski-mladinski-film-po-svoje.html>, 12. 2. 2014
12. <http://www.premiera.si>, 12. 2. 2014

13. <http://ava.rtv slo.si/predvajaj/kekec-slovenski-filmski-junak-ki-je-osvojil-tudi-kitajsko/ava2.109565827/>, 12. 2. 2014
14. planetsiol.net, 12. 2. 2014

7.3 Virislik

Slika 1: <http://www.kolosej.si/media/storage/movies/2010/09/29/00-l.jpg>

Slika 2: http://img.rtv slo.si/upload/Kultura/film/poletje_2_show.jpg

Slika 3: http://siol.sdn.si/sn/img/10/183/634136601868392813_kekec625.jpg

Slika 4: http://siol.sdn.si/sn/img/11/266/634523711863587911_sreca_na_vrvici.jpg

Slika 5: http://siol.sdn.si/sn/img/10/183/634136607499402389_ne_joci_peter.jpg

Slika 6: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-1R2S4T2U>

Slika 7: http://siol.sdn.si/sn/img/10/327/634261019009564991_kul_20101115_55.jpg

Slika 8: http://www.knjigarna-beletrina.com/uploads/images/r_900_700/%C5%A1tefan%C4%8Di%C4%8D.jpg